

INTERTEKSTUALUMO TEORIJA

Doktorantūros studijų dalyko programa

Kreditų skaičius: 5

Valandų skaičius: 200

Atsiskaitymo forma: egzaminas

Dalyko dėstytojas ir konsultantas: Prof. dr. I. Melnikova

1. Intertekstualumo teorijos objektas

Teksto problema. Kūrinys ir tekstas. Struktūralistinė ir poststruktūralistinė teksto samprata. Kūrimas vs recepcija. Autoriaus problema: “autoriaus mirties” idėja ir teksto recepcijos klausimas. Estetinės komunikacijos modeliai.

Literatūra:

Barthes, Roland, „Nuo kūrinio prie teksto“, vert. Nijolė Keršytė, in: Aušra Jurgutienė (sud.), *XX amžiaus literatūros teorijos. Chrestomatija*, t. 2, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto leidykla, 2011, p. 121–130.

Melnikova Irina, *Literatūros (inter)medialumo strofos, arba žodis ir vaizdas*, Vilnius: VU leidykla, 2016, p. 27–33.

Melnikova Irina, *Intertekstualumas: teorija ir praktika*, Vilnius: VU leidykla, 2003

Compagnon Antoine, *La demon de la théorie*, Paris : Editions du Seuil, 1998

2. Intertekstualumas ir kitos recepcijos teorijos

Skaitytojo /skaitymo teorijų laukas. Skaitytojo atsako (reader response) teorija. Stanley Fish. Reiškės ir interpretacinės bendruomenės sampratos. Recepcijos estetika (Rezeptionästhetik). Wolfgangas Iseris. Implikuoto skaitytojo samprata, skaitymo akto modelis.

Literatūra:

Iser Wolfgang, *The Act of Reading*, London, 1974

Iser Wolfgang, „Teksto suvokimas: III. Skaitymo fenomenologija“ (vertė Liucija Citavičiūtė, Laurinas Katkus), in *XX a. literatūros teorijos* (sud. A. Jurgutienė), Chrestomatija, 1 dalis, Vilnius: LLTI leidykla, 2011, p. 21-58

Fish Stanley, „Ar šiose paskaitose yra tekstas?“ (vertė Irena Ragaišienė, Daiva Daugirdienė), in *XX a. literatūros teorijos* (sud. A. Jurgutienė), Chrestomatija, 1 dalis, Vilnius: LLTI leidykla, 2011, p. 89-108

Fish Staneley, "Affective Stylistics", *New Literary History*, Vol. 2, No. 1, 1970, p. 123–162.

3. Intertekstualumo teorijos kilmė ir bendros tarptekstinio dialogo analizės problemos

Intertekstualumo sampratos kilmė. Plačioji (Roland'as Barthes'as ir Julija Kristeva) ir siauroji intertekstualumo ir interteksto samprata (Gérard'as Genette'as). Intertekstinio dialogo analizės būdai ir jų ypatumai.

Literatūra:

Melnikova Irina, *Intertekstualumas: teorija ir praktika*, Vilnius: VU leidykla, 2003

Melnikova Irina, "Intertekstualumo teorija", *XX amžiaus Literatūros teorijos*, Vilnius: VPU leidykla, 2006, 304-325

Allen Graham, *Intertextuality*, London; New York, 2000

Orr Mary, *Intertextuality: Debates and Contexts*, New York/Cambridge: Polity Press, 2007

Jenny Laurent, „Formos strategija“, in *XX a. literatūros teorijos* (sud. A. Jurgutienė), Chrestomatija, 2 dalis, Vilnius: LLTI leidykla, 2011, p. 287-322

4. Haroldo Bloomo „įtakos teorija“.

„Klaidingo skaitymo“ (misreading) ir „įtakos baimės“ (anxiety of influence) sampratos. „Klaidingo skaitymo“ procesas ir revizijos proporcijos (klinamenas, tesera, kenozė, demonizacija, askezė, apofradas). Bloomo požiūrio specifika estetinės komunikacijos aspektu.

Literatūra:

Bloom H., *The Anxiety of Influence*, New York: Oxford University Press, 1973

Bloom H., *A Map of Misreading*, New York: Oxford University Press, 1975

5. Michaelo Riffaterre'o intertekstinė semiotika

Teksto įreikšminimo modelis. Skaitymo etapai/lygmenis ir reikšmės/prasmės skirtis. Matrica, hipograma, interpretantė. Privalomasis ir atsitiktinis intertekstualumas.

Literatūra:

Riffaterre Michael, *Semiotics of Poetry*, Bloomington; London, 1978

Riffaterre, Michael, „Compulsory reader response: the intertextual drive“, in: Michael Worton, Judith Still (eds.), *Intertextuality: Theories and Practices*, Manchester: Manchester University Press, 1990, p. 56–78

Riffaterre, Michael, „Intertextuality vs. Hypertextuality“, *New Literary History* 25(4), 1994, p. 779–788

Riffaterre, Michael, „Intertextuality's Sign Systems“, *Versus: Quaderni di Studi Semiotici* 77/78, 1997, p. 23–34

6. Michailo Jampolskio intertekstualumo teorijos variantas

Teksto įreikšminimo modelis. Intertekstas, intertekstinė citata, hipercitata, melaginga citata. Struktūra „tekstas tekste“ kaip intertekstinės citatos modelis.

Literatūra:

Jampolski Michail, *The Memory of Tiresias: Intertextuality and Film*, trans. by Harsha Ram, Berkley: University of California Press, 1998

8. Umberto Eco semiotika ir intertekstualumas

Atviras ir kintamas kūrinys. Skaitymo lygmenys [semantinis ir kritinis skaitymas]. Kūrinio intencijos samprata. „Modelinio autoriaus“ [*model author*] ir „modelinio skaitytojo“ [*model reader*] sampratos. Intertekstinė ironija ir dvigubo kodavimo principas. Neribota semiozė ir interpretacijos ribos bei kriterijai.

Literatūra:

Eco Umberto, *The Limits of Interpretation*, Bloomington, 1990

Eco Umberto, *Interpretation and Overinterpretation*, Cambridge UP, 1992

Eco Umberto, *The Role of the Reader*, Bloomington, IUP, 1979

Eco Umberto, „Intertextual Irony and Levels of Reading“, in: *On Literature*, London: Secker & Warburg, 2002, p. 212–235

7. Gérard'o Genette'o transtekstualumo koncepcija

Palimpsesto samprata. Tarptekstinių ryšių tipologija: transtekstualumas, hipertekstualumas, intertekstualumas, paratekstualumas, metatekstualumas, architekstualumas. Hipertekstų tipai.

Literatūra:

Genette Gérard, *The Architext: An Introduction*, Berkley, 1992

Genette Gérard, *Paratexts: Thresholds of Interpretation*, CUP, 1987

Genette Gérard, *Palimpsests: Literature in the Second Degree*, Lincoln: University of Nebraska Press, 1997

9. Intermedialumo problema

Intertekstualumas ir intermedialumas. Meno rūšių dialogo istorija ir teorinės problemos. Intermedialumo tipologijos (Werneris Wolfas, Irina Rajewsky). Intermedialumas kaip intermodalumas. Modalumo samprata ir medijų tipai (Lars Elleström). Vaizdaraštis ir ekfrazė. Adaptacijos problema.

Literatūra:

Melnikova Irina, *Literatūros (inter)medialumo strofos, arba žodis ir vaizdas*, Vilnius: VU leidykla, 2016

Melnikova, Irina, „Adaptacijos studijos: literatūra versus kinas – vertimas ar dialogas?“, *Colloquia* 28, 2012, p. 31–54

Melnikova Irina, „Intermedialumo žemėlapis“, in *Colloquia*, Nr. 26, Vilnius: LLTI leidykla, 2011, p. 17–34

Leitch, Thomas, „Adaptation Studies at a Crossroads“, *Adaptation* 1(1), 2008, p. 63–77

Stam, Robert, „Introduction: The Theory and Practice of Adaptation“, in: Robert Stam, Alessandra Raengo (eds.), *Literature and Film: A Guide to the Theory and Practice of Film Adaptation*, Oxford: Blackwell, 2005, p. 1–52

Rajewsky, Irina O., „Intermediality, Intertextuality and Remediation: A Literary Perspective on Intermediality“, *Intermedialities* 6, 2005, p. 43–64

Wolf, Werner, „Intermediality Revisited: Reflections on Word and Music Relations in the Context of a General Typology of Intermediality“, in: Suzanne M. Lodato, Suzanne Aspden, Walter Bernhart (eds.), *Word and Music Studies. Essays in Honor of Steven Paul Scher on Cultural Identity and the Musical Stage*, Amsterdam, New York: Rodopi, 2002, p. 13–34

Wolf, Werner, „Intermedial Iconicity in Fiction: Tema con variazioni“, in: Wolfgang G. Müller, Olga Fischer (eds.), *From Sign to Signing: Iconicity in Language and Literature*, vol. 3, Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Co, 2003, p. 339–360

Wolf, Werner, *The Musicalization of Fiction: A Study in the Theory and History of Intermediality*, Amsterdam and Atlanta, GA: Rodopi, 1999

Elleström, Lars, „A Media-centered model of communication“, *Semiotica* 224, 2018, p. 269–293

Elleström, Lars, “The Modalities of Media: The Model for Understanding Intermedial Relations”, in: Lars Elleström (ed.), *Media Borders, Multimodality and Intermediality*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2010, p. 11–48

Avantekstas: Lietuviškų literatūros mokslo terminų žodynas, Vilniaus universitetas. Prieiga internetu: <http://www.avantekstas.flf.vu.lt>